

ጥቅምት 5 ቀን 2003 ዓ.ም

ዳኞች፣ ተገኔ ጌታነህ

ሐገሥ ወልዱ

ብርሃኑ አመነው

አልማው ወሌ

ዓለ. መሐመድ

አመልካች፣ 1. አቶ ነስሩ ሰማን ቀረቡ

2. አቶ አብዱራህማ ሰማን ቀረቡ

ተጠሪ፣ ወ/ሮ ሙሀሊሣ ኒጋኒ ቀረቡ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የቀረበው አመልካች የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት እና የፌዴራል የከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጡት ውሣኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ ይታረምልኝ በማለት አመልካች ስላመለከቱ ነው። ክርክሩ በመጀመሪያ የታየው በፌዴራል የመጀመሪያ ፍርድ ቤት ነው በሥር ፍርድ ቤት አመልካች በአቶ ሰማን መሐመድ ላይ ባቀረቡት የክስ ማመልከቻ ጋብቻቸው በፍች የፈረሰ መሆኑን ገልፀው በኮልፌ ቀራንዩ ክፍለ ከተማ ቀበሌ 16 የቤት ቁጥር 808 የጋራ ንብረት ስለሆነ እንዲያካፍሉና ሌሎች ንብረቶችንም እንዲያካፍሉ በማለት ክስ መሥርተዋል አመልካቾች ወላጅ አባታቸው አቶ ሰማን መሐመድ ከዚህ ዓለም በሞት የተለዩ መሆኑን ገልፀው በክርክሩ ጣልቃ ገብተው ባቀረቡት ክርክር በኮልፌ ቀራንዩ ክፍለ ከተማ ቀበሌ 15/16 የቤት ቁጥር 808 አመልካቾች ሟች አባታችን ከመጋባታቸው በፊት የነበረ ስለሆነ የጋራ ንብረት አይደለም በማለት ተከራክረዋል። በሥር ፍርድ ቤት በተደረገው የቃል ክርክር የአመልካቾች ወላጅ አባትና ተጠሪ ከተጋቡ በኋላ ከዋናው ቤት ውጭ ያሉት ሰርቪስ ቤቶችና ሽንት ቤቶች የተሠሩ መሆኑንና ዋናው ቤት ተጠሪ ከሟች ጋር ከመጋባታቸው በፊት 1949 ዓ.ም የተሰራ መሆኑን ምስክሮች ያረጋገጡ መሆኑን የሥር ፍርድ ቤት በውሣኔው ካሰፈረ በኋላ 1949 ዓ.ም የተሰራ ቤት እስካሁን ይኖራል ተብሎ አይገመትም በማለት ደምደሟል በውሣኔው ማጠቃለያ በኮልፌ ቀራንዩ ክፍለ ከተማ ቀበሌ 16 ቁጥር 808 ተመዝግቦ የሚገኘው ከዋናው ቤት ውጪ ያሉ ሰርቪስ ቤቶችና ሽንት ቤቶች ተጠሪና የሟች የጋራ ንብረት ነው የቤቶቹን ግማሽ ተጠሪ ወስደው ግማሹን አመልካቾች ይካፈሉት ካልተቻለ ዋናው ቤት በመሆንዲስ ተገምቶ ከተሸጠ በኋላ ይከፋፈሉ በማለት ወስኗል።

አመልካቾች በዚህ ውሣኔ ቅር በመሰኘት ይግባኝ ለከፍተኛው ፍርድ ቤት አቅርበዋል የከፍተኛው ፍርድ ቤት የግራቀኙን ክርክር ከሰማ በኋላ የሥር ፍርድ ቤት የሰጠውን ውሣኔ

አፅንቶታል። አመልካቾች ለሰበር ባቀረቡት አቤቱታ በኮልፌ ቀራንዬ ክፍለ ከተማ ቀበሌ 16 ቁጥር 808 የሚች አባታችን የግል ንብረት ነው። ተጠሪ በዋናው ቤት ላይ ድርሻ አላቸው ሣይባል ዋናው ቤት በመሀንዲስ ተገምቶ እንዲሸጥ በማለት የሥር ፍርድ ቤት የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት አለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ ይታረምልን በማለት አመልክተዋል። ተጠሪ በበኩላቸው እኔ ሚች አቶ ሰማን መሐመድና ወ/ሮ መሀንዲስ መሐመድ ያፈሩትን ንብረት በማመን ተከራክራለሁ የሰርቪስ ቤቶቹ እኔና አቶ ሰማን መሐመድ በጋብቻ ባለንበት ጊዜ የተሰሩ ስለሆነ የጋራ ንብረቱ ናቸው በማለት መልስ ሰጥተዋል። አመልካቾች የመልስ መልስ በፅሁፍ አቅርበዋል።

ከሥር የክርክር አመጣጥና በሰበር የቀረበው ክርክር ከላይ የተገለፀው ሲሆን እኛም መዝገቡን መርምረናል። መዝገቡን እንደመረመርነው በኮልፌ ቀራንዬ ቀበሌ 16 ቁጥር 808 የሆነው ዋናው ቤት ሚች ሰማን መሐመድ ተጠሪን ከማግባታቸው በፊት የተሰራ መሆኑን ተጠሪ ለሥር ፍርድ ቤት ባቀረቡት የቃል ክርክር ያመኑ መሆኑን የሥር ፍርድ ቤት በውሳኔው የተመዘገበ ሲሆን የቤት ቁጥር 808 የሆነው ዋናው ቤት ተጠሪ ከሚች አቶ ሰማን መሐመድ ጋር ከመጋባታቸው በፊት የተሰራ መሆኑ በምስክሮች ተረጋግጧል። ስለሆነም በኮልፌ ክፍለ ከተማ ቀበሌ 16 የሚገኘው የቤት ቁጥር 808 ዋናው ቤት የተጠሪ የጋራ ንብረት አይደለም። በሌላ በኩል ተጠሪ ሚች ጋር ጋብቻ ከመሠረቱ በኋላ ሰርቪስ ቤቶችና ሽንት ቤት የተሰራ መሆኑ በማስረጃ ተረጋግጧል። ስለሆነም በኮልፌ ቀራንዬ ክፍለ ከተማ የቤት ቁጥር 808 ይዞታ ሥር የተሰሩት ሰርቪስ ቤቶች እና ሽንት ቤት የአመልካችና የተጠሪ የጋራ ንብረት ናቸው የበታች ፍርድ ቤቶች የተጠሪ የጋራ ንብረቶች ሰርቪስ ቤቶቹና ሽንት ቤቱ መሆኑን ካረጋገጡ በኋላ የኮልፌ ቀራንዬ ክፍለ ከተማ ቀበሌ 16 የሚገኘው 808 ዋናው ቤት በመሀንዲስ ተገምቶ እንዲሸጥና በሚች ወራሾችና ለተጠሪ እንዲከፋፈል በማለት የሰጡት ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበትና የተሻሻለውን የፌዴራል የቤተሰብ ህግ አንቀጽ የሚጥስ ነው በማለት ወስነናል።

ው ሣ ኔ

1. በፌዴራል የመጀመሪያ ፍርድ ቤትና ከፍተኛ ፍርድ ቤት የተሰጠው ውሳኔ ተሻሽሏል።
2. በኮልፌ ቀራንዬ ክፍለ ከተማ ቀበሌ 16 ቁጥር 808 የሆነው ዋናው ቤት የተጠሪ የጋራ ንብረት አይደለም ብለናል።
3. በኮልፌ ቀራንዬ ክፍለ ከተማ ቀበሌ 16 ቁጥር 808 የሆነው ዋናው ቤት ውጭ የተሰሩ ሰርቪስ ቤቶችና ሽንት ቤት የተጠሪና የሚች አቶ ሰማን መሐመድ የጋራ ንብረት ነው በማለት ወስነናል።
4. የሚች አቶ ሰማን መሐመድ ወራሾችና ተጠሪ ከዋናው ቤት ውጭ ያሉትን ሰርቪስ ቤቶችና ሽንት ቤት በአይነት ይከፋፈሉ። ሰርቪስ ቤቶቹንና ሽንት ቤቶቹን በአይነት ለመከፋፈል የማይቻል ከሆነ ሰርቪስ ቤቶቹና ሽንት ቤቱ በሀራጅ ተሸጦ ግማሹ ለተጠሪ ቀሪውን ደግሞ የሚች ወራሾች ይውሰዱ።
5. በዚህ ፍርድ ቤት የወጣውን ወጭና ኪሣራ ግራቶች ለየራሳቸው ይቻቻሉ። ይኸ ፍርድ ቤፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ችሎት በሙሉ ድምፅ ተሰጠ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት